

บทบาทของครูในอนาคต: เตรียมผู้เรียนให้สอนตนเองได้ต่อไป

ศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์

รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต และประธานกรรมการคุรุสภา

ในบทความนี้ผู้เขียนขอเน้นบทบาทของครูในประเทศไทยและในกลุ่มประเทศอาเซียนเป็นหลัก เนื่องจากผู้เขียนมีประสบการณ์และได้เกี่ยวข้องกับครูในอาเซียนอยู่พอสมควร แต่กระนั้นก็ยังไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในทุกประเทศของอาเซียน เพราะอาเซียนเองก็มีความหลากหลายอยู่มาก สิ่งที่เกิดขึ้นจึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นส่วนใหญ่และบางประเทศอาจจะไม่เกิดขึ้นก็ได้

ผู้เขียนจะขอแบ่งเนื้อหาของบทความเป็น 5 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ปัญหาของครูในไทยและอาเซียนในปัจจุบัน ส่วนที่ 2 จะพูดถึงภาระและหน้าที่ในอนาคตที่ยังมีมากขึ้น ส่วนที่ 3 จะพูดถึงว่าเราจะแก้ช่องว่างระหว่างปัจจุบันและอนาคตอย่างไร ส่วนที่ 4 ไม่มีใครสอนใครได้ในอนาคต และส่วนที่ 5 สุดท้ายแล้วคงต้องสอนให้เขาสอนตนเองต่อไป

ส่วนที่ 1 ปัญหาของครูไทยและอาเซียนในปัจจุบัน

ในส่วนแรกนี้จะกล่าวถึงปัญหาของครูไทยและครูในอาเซียน ซึ่งปัจจุบันนี้มีปัญหามาก (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2557) สิ่งที่คุณเขียนหยิบยกมา 5 ปัญหานี้ก็เป็นปัญหาหลัก ความจริงยังคงมีปัญหามากอีกมากทีเดียว

ปัญหาของครูไทยและครูอาเซียนในปัจจุบัน

1. เกียรติและการยกย่องลดลงอย่างมาก
2. จากการชี้นำชีวิตสู่การบอกรับวิชาชีพเป็นหลัก
3. ภาระงานมากขึ้นเรื่อย ๆ
4. ข้อเรียกร้องของสังคมมีมากขึ้นตลอดเวลา
5. ค่าครองชีพเพียงแค่อำนาจต่อรอง

คำว่าครูในประเทศไทยและประเทศในอาเซียนถือได้ว่าเป็นคำศักดิ์สิทธิ์ ในเวียดนามเองเชื่อกันว่าครูเหนือกว่าคนอื่น ๆ ในสังคมจะเป็นรองก็แต่พระเจ้าแผ่นดินเท่านั้น ส่วนของไทยครูถือว่าเป็นพ่อแม่คนที่สอง แต่ปัจจุบันการยอมรับนับถือได้ลดลงไปมาก ความสำคัญก็ลดน้อยลง ทำให้คนเป็นครูลดความภาคภูมิใจไปด้วย นอกจากนั้น บทบาทของครูในอดีตจะเป็นผู้ชี้แนะและชี้นำชีวิตและสังคมในชุมชนด้วยเลย แต่บทบาทเหล่านั้นก็ลดลงไป ปัญหาใหม่ที่พบมากอีกประการหนึ่ง ภาระงานมากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งการสอนและงานอื่น ๆ อีกทั้งสังคมก็เรียกร้อง

ให้ครูมีบทบาทใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาของสังคมด้วย เช่น แก้ปัญหาคอร์รัปชัน สุดท้ายแล้วรายได้ครูก็ยังน้อยเมื่อเทียบกับค่าครองชีพในปัจจุบัน

1. เกียรติและการยกย่องลดลงอย่างมาก ครูไทยในอดีตโดยเฉพาะสมัยแรก ๆ ในสังคมเกษตร บทบาทครูมีมากและมีสูง เป็นทั้งผู้ให้คำแนะนำแก่ชุมชนและเด็กนักเรียนด้วยพร้อมกันไป ในขณะที่เวียดนามเองยกย่องครูสูงกว่าอาชีพอื่น ๆ และคนอื่น ๆ จะเป็นรองก็แต่พระเจ้าแผ่นดินเท่านั้น ในเขมร ลาว และอินโดนีเซียเองก็ยกย่องครูให้อยู่ในฐานะที่มีตำแหน่งสูงแต่สถานการณ์ดังกล่าวเปลี่ยนไปมากในปัจจุบัน ครูอยู่ในฐานะผู้ทำงานอาชีพหนึ่งเท่านั้น

2. จากการชี้นำชีวิตสู่การบอกวิชาเป็นหลัก แม้ว่าฐานะจะได้รับการยอมรับแล้ว บทบาทของครูยังต้องมีมากโดยเฉพาะบทบาทในการชี้นำแนวทางชีวิตของคนในชุมชนและเด็กนักเรียนแต่ละคนด้วยพร้อมกันไป แต่ความเปลี่ยนแปลงของสังคมกับระบบของของวิชาชีพทำให้ครูเป็นได้แค่ผู้บอกวิชาเสียเป็นหลักใหญ่ไม่สามารถชี้นำไปในทางใดได้

3. ภาระงานมากขึ้นเรื่อย ๆ แม้จะทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความรู้เป็นหลักแต่ครูต้องมีการอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในการประชุมเรื่อง Teaching Profession in ASEAN เมื่อเดือนที่แล้วที่ครูสภาของไทยเป็นเจ้าภาพ เสียงบ่นเรื่องภาระงานมีขึ้นเกือบทุกประเทศ ทั้งการสอน การอบรม การบริหาร การบริการ สารพัดอย่าง

4. ข้อเรียกร้องของสังคมมีมากขึ้นตลอดเวลา นอกจากภาระที่เพิ่มขึ้นแล้วเสียงเรียกร้องจากสังคมมากขึ้นด้วย เมื่อมีปัญหาอะไรในสังคมก็จะเรียกร้องให้ครูมีบทบาทมากขึ้นเข้าไว้ เช่น เรียกร้องให้ครูสอนเรื่องประชาธิปไตย เรียกร้องให้ครูสอนแก้ปัญหาคอร์รัปชัน ตลอดจนเรียกร้องให้ครูแก้ปัญหามหาการบริโภคนิยมของสังคมไทยอีกด้วย เป็นต้น

5. ค่าครองชีพเพียงแค่อำตัวรอด ความเป็นอยู่ของครูในอดีตมีรายได้พอที่จะรักษาศักดิ์ศรีและเกียรติยศวิชาชีพได้อย่างดี บางประเทศราชสำนักดูแลให้มีความสุขความสบาย แต่ในปัจจุบันสังคมมองครูว่าเป็นอาชีพที่คนไม่ยอมเลือก ไม่อยากเรียน การต่อรองในเชิงค่าตอบแทนจึงมีน้อย บางประเทศรายได้ครูได้น้อยกว่าอาชีพอื่น ๆ เสียอีก

เหล่านี้คือปัญหาที่คนในอาชีพครูเองก็รู้อยู่ สังคมไทยก็รู้อยู่ สังคมโลกก็รู้แต่ไม่มีใครแก้ไขจริงจัง บางทีผลจากการประชุมนี้จะนำไปสู่การแก้ไขได้บ้าง

ส่วนที่ 2 ปัญหาและภาระในอนาคตยังมีมากขึ้น

ปัญหาของครูไทยและอาเซียนดังกล่าวมา สะท้อนให้เห็นว่าครูทำงานได้ยากขึ้นในปัจจุบัน และยังในอนาคตด้วยแล้วผู้เขียนเห็นว่ายิ่งทำงานได้ยากมากยิ่งขึ้นไปอีกและภาระของครูก็จะมากขึ้นด้วย อย่างน้อย 5 ประเด็นที่ผู้เขียนอยากจะเสนอให้อภิปรายคือ

ปัญหาและภาระของครูในอนาคต

1. ครูตามไม่ทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีใหม่
2. ข้อจำกัดของงานครูกับรูปแบบของการศึกษาใหม่
3. การสอนที่ไม่สอดคล้องกับชีวิตจริง
4. ความหลากหลายของผู้เรียนที่เกินกว่าครูจะชี้แนะได้
5. การเรียกร้องที่ครูไม่พร้อมจะรับได้

เทคโนโลยีจะเป็นตัวนำการเปลี่ยนที่สำคัญของอนาคตและจะเปลี่ยนเร็วมากจนครูเองและแม้คนในสังคมจะตามไม่ทันทำให้ครูสอนได้ยาก รวมทั้งจะมีผลต่อการศึกษาที่หลากหลาย เด็กจะเรียนที่ไหนก็ได้ทำให้งานของครูมีข้อจำกัด ทั้งอาชีพในยุคหน้าจะหลากหลายขึ้นตามยุคของ Post-Industrial Society ทำให้คนเปลี่ยนงานมากขึ้น สิ่งที่ครูสอนจึงไม่เหมาะสมและไม่ทันกับสังคม ความเชื่อของคนก็หลากหลายมากขึ้น ครูไม่สามารถชี้แนะขึ้นนำได้หมด รวมทั้งปัญหาใหม่ เช่น ผู้ก่อการร้าย อิโบล่า ก็ทำให้ครูไม่เป็นที่พึ่งของเด็กได้

1. ครูตามไม่ทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีใหม่ ในการคาดเดาอนาคตของผู้เขียน* เห็นว่าอนาคตการเติบโตของเทคโนโลยีจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมากกว่าในปัจจุบันมาก ครูจะไม่สามารถตามทันกับเทคโนโลยีใหม่ได้ ในขณะที่ผู้เรียนสามารถเรียนได้เร็วและคล่องตัวกว่ามาก ในลักษณะเช่นนี้ ครูจะอย่างไร แม้ในปัจจุบันเองครูก็ตามไม่ค่อยจะทันเด็กอยู่แล้ว

2. ข้อจำกัดของงานครูกับรูปแบบของการศึกษาใหม่ การเติบโตของเทคโนโลยีทำให้รูปแบบของการศึกษาเปลี่ยนไป การศึกษามีหลายรูปแบบขึ้นตามเทคโนโลยีใหม่ ๆ การศึกษาจะเรียนอย่างไรก็ได้ เรียนที่ไหนก็ได้ เรียนอะไรก็ได้ ครูจะสอนตามการศึกษารูปแบบใหม่ได้ทุกอย่างตามเทคโนโลยีเหล่านี้ได้อย่างไร

3. การสอนที่ไม่สอดคล้องกับชีวิตจริง ในอนาคตการใช้ชีวิตในยุคใหม่จะไม่มีใครทำงานอยู่ในที่เดิมตลอดจนเกษียณหรือตลอดชีวิต ข้อมูลหลายประเทศพบว่าคนรุ่นใหม่จะเปลี่ยนงานอย่างน้อย 5 ครั้งในชีวิต และอาจถึง 15 ครั้งในบางประเทศ เมื่อเปลี่ยนงานใหม่ก็ต้องเรียนรู้ใหม่ ครูจะสอนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างไร สภาพการไม่สอดคล้อง (Mismatch) ระหว่างการสอนกับงานจึงเกิดขึ้นได้อย่างมาก

4. ความหลากหลายของผู้เรียนที่เกินกว่าครูจะชี้แนะได้ สังคมยุคใหม่ที่เป็นยุคของ Individualization ที่แต่ละบุคคลมีความคิดความเชื่อของตนเองจนอาจจะกล่าวได้ว่าความดีงาม

* ภาพในอนาคตของสังคมอาเซียนและสังคมโลกที่ผู้เขียนคาดว่าจะเกิดขึ้นคือ 1) Technologicalization 2) Commercialization 3) Globalization 4) Urbanization 5) Individualization 6) Aging Society and 7) Environmental Problems

ความถูกต้องมีเท่าจำนวนของผู้คนนั่นเอง การสอนสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้กับใครจึงอาจจะไม่เหมาะสมอีกคนหนึ่งได้ ครูจึงมีความยากลำบากในการชี้แนะแนวทางที่ติงามอย่างมาก

5. การเรียกร้องที่ครูไม่พร้อมจะสอนได้ เชื่อว่าในอนาคตจะยังคงมีการเรียกร้องให้ครูช่วยแก้ปัญหาสังคมและสังคมโลกมากขึ้น แต่ปัญหาในสังคมยุคใหม่ สังคมในอนาคตมีความซับซ้อนและยุ่งเหยิง ซึ่งบางครั้งเกินกว่าครูจะแก้ได้ เช่น ปัญหาคอร์รัปชัน ปัญหาผู้ก่อการร้าย ปัญหาโรคอีโบล่า เป็นต้น

ส่วนที่ 3 เราจะแก้ช่องว่างนี้ได้อย่างไร

จากปัญหาในปัจจุบันและภาระในอนาคตที่ผู้เขียนเสนอมานี้ให้เห็นว่าช่องว่างระหว่างปัจจุบันกับอนาคตมีอยู่สูงมาก เราจะทำอย่างไรให้ครูในปัจจุบันแก้ปัญหาในปัจจุบันได้และพร้อมที่จะรับภาระในอนาคตได้ เราจะต้องมีระบบฝึกหัดครูใหม่ และเราจะต้องมีกระบวนการผลิตครูใหม่ ๆ มากขึ้น ผู้เขียนขอเสนอประเด็นการเตรียมครูยุคใหม่ใน 5 ประเด็นหลักคือ

การเตรียมครูยุคใหม่

1. ต้องได้คนเก่งและตั้งใจอย่างแท้จริงมาเป็นครู คนไม่ได้เรื่องให้ออกไป
2. สถาบันครูศึกษาต้องเป็นสถาบันวิจัยชั้น 1 (First-Class Research School)
3. มีระบบการเตรียมครูในแบบกัลยาณมิตร (Facilitating, Helping and Caring Approach)
4. ปลูกฝังความทุ่มเท เสียสละ และอุดมการณ์ระหว่างเรียน
5. พัฒนาผลงานโดยใช้แนวคิดแบบต้มยำกุ้งโมเดล

การทำหน้าที่ครูในอนาคตให้ดีและมีคุณภาพสูง เป็นเรื่องที่ยุ้งยากและลำบากมากขึ้นและต้องการการเสียสละอย่างสูง จึงต้องได้คนเก่งและตั้งใจเป็นครูอย่างแท้จริง คนไม่ได้เรื่องต้องออกไป ในขณะเดียวกันสถาบันที่ผลิตครูก็ต้องทันสมัย ก้าวหน้า พัฒนาการอย่างเข้มแข็งด้วยระบบของการวิจัย แนวทางพัฒนาครูรุ่นใหม่ ต้องเน้นเป็นผู้สนับสนุนมากกว่าบอกให้ทำ รวมทั้งปลูกฝังอุดมคติ ความมุ่งมั่น และความเสียสละให้กับครูด้วย สุดท้ายครูต้องรู้จักสังคมและชุมชนของตนอย่างดีพอ ไม่ใช่รู้จักแต่ข้อมูลภายนอกสังคมของคนอย่างเดียว

1. ต้องได้คนเก่งและตั้งใจอย่างแท้จริงมาเป็นครู ภาระที่หนักอึ้งทำให้เราต้องได้คนเก่งและตั้งใจอย่างแท้จริงมาเป็นครู เพราะว่าถ้าไม่ได้คนเก่งพอจะทำหน้าที่ได้ไม่ดีและถ้าไม่ได้คนตั้งใจจริงก็จะไม่สามารถอยู่ในอาชีพนี้ได้นาน ในขณะเดียวกันก็ต้องมีวิธีการที่จะทำให้คนไม่ได้เรื่องออกไปจากวิชาชีพนี้ด้วย

2. สถาบันครูศึกษาต้องเป็นสถาบันวิจัยชั้น 1 (First-Class Research School) ปัญหาและความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจำเป็นที่จะต้องให้ครูได้เรียนรู้ สถาบันครูศึกษาที่สอนคนจะเป็นครูจึงต้องทำการวิจัย และวิจัยอย่างมีคุณภาพสูงเพื่อนำผลมาใช้ในการศึกษาในสถานฝึกหัดครูเอง

3. มีระบบการเตรียมครูในแบบกัลยาณมิตร (Facilitating, Helping and Caring Approach) ไม่สอนด้วยการบอก จดจำ ให้ทำตาม แต่สอนให้ได้เป็นตัวของตัวเอง สอนด้วยแบบอย่าง การลงมือทำเพื่อสอนให้เขาไปสอนคนอื่นได้เป็นรายบุคคลและสอนให้เขาไปสอนคนอื่นให้สอนตนเองได้ ซึ่งจะครอบคลุมความคิด Facilitating, Helping and Caring Approach เป็นหลัก

4. ปลุกฝังความเสียสละ ทุ่มีเท และมีอุดมการณ์ วิชาชีพครูในอนาคต (ซึ่งแท้ที่จริงมีมาแต่อดีตแล้ว) คือเป็นวิชาชีพแห่งการเสียสละ ทุ่มีเท และมีอุดมคติเพื่อคนอื่นมาตลอด มีความปรารถนาให้ผู้อื่นได้ดี และประสบความสำเร็จ อุดมคติเหล่านี้ควรนำมาปลุกฝังให้กับคนเป็นครูอย่างจริงจัง

5. ส่งเสริมให้รู้จักชุมชนโดยใช้แนวคิดต้มยำกุ้งโมเดล แนวคิดต้มยำกุ้งนั้นผู้เขียนต้องการใช้เพื่อเปรียบเทียบกับแนวคิดแฮมเบอร์เกอร์ ปัจจุบันเราจัดการศึกษาแบบแฮมเบอร์เกอร์ คือแฮมเบอร์เกอร์เป็นสินค้าขายทั่วโลก องค์ประกอบเหมือนกันหมดทั่วโลก คนทั้งโลกกินเหมือนกัน แต่ต้มยำกุ้งหรือแกงส้มเป็นสูตรสำหรับท้องถิ่นที่ใช้ได้กับท้องถิ่นและนานาชาติก็ได้ การเรียนรู้ชุมชนในแนวทางของต้มยำกุ้งโมเดลจึงเป็นสิ่งที่เราควรพัฒนาขึ้นใน ASEAN

ส่วนที่ 4 แต่ถึงอย่างไรก็ไม่มีใครสอนใครได้ในอนาคต

ความเปลี่ยนแปลงอย่างมากในอนาคตดังที่กล่าวมาจะนำไปสู่ปัญหาของการสอนในอนาคตก็คือ เป็นการยากที่ครูจะสอนให้ได้อย่างที่คิด และอาจกล่าวให้กว้างขึ้นได้ว่าคงไม่มีใครสอนใครได้ในอนาคต ทำไม่จึงเป็นอย่างนี้

ทำไมจึงไม่มีใครสอนใครได้ในอนาคต

1. แต่ละชีวิตมีสิทธิเลือกทางเดินของเขาเอง
2. การดำรงชีวิตแบบใดไม่มีใครคาดหวังให้
3. ไม่มีใครรู้อนาคตที่จะบอกใครได้ชัด
4. แม้มีข้อมูลอนาคตมากพอก็อาจเปลี่ยนได้ตลอด
5. เป็นหลักของมนุษย์ที่ว่าความแน่นอนคือความไม่แน่นอน

ปรัชญาชีวิตแต่ละคนในอนาคตคงจะไม่ให้ใครมากำหนดชีวิตของตนเอง แต่ละคนจะมีรูปแบบของตนเอง อาชีพในอนาคตก็หลากหลายเกินกว่าใครจะบอกให้ใครเป็นอะไรได้ และแม้

จะมีการคาดการณ์ในอนาคตได้บ้างแต่สิ่งที่คาดการณ์ก็อาจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา การกำหนดทิศทางในอนาคตของแต่ละคนจึงเป็นไปตามความคิดและความเชื่อของคนคนนั้นเอง

1. แต่ละชีวิตมีสิทธิเลือกทางเดินของเขาเอง ความเชื่อของคนในอนาคต (แม้ปัจจุบันก็ตาม) ครูและคนอื่น ๆ ที่ไม่มีสิทธิที่จะไปกำหนดชีวิตของผู้เรียนหรือคนอื่น ๆ ได้ แม้กำหนดให้ได้เขาก็ไม่เชื่อเราเสมอไป

2. การดำรงชีวิตในแบบใดและเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร อนาคตยากที่จะบอกทิศทางได้ ไม่มีใครคาดการณ์ได้ การสอนให้เรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง การทำอาชีพใดอาชีพหนึ่งจึงเป็นไปได้ที่จะคงที่อยู่ตลอด

3. การจะสอนคนเราต้องรู้อนาคตบ้าง แต่ในความเป็นจริงไม่มีใครบอกอนาคตของใครได้ เพราะการเปลี่ยนแปลงมีอยู่เสมอ การสอนคนจึงทำได้ยากและไม่อาจบอกทุกอย่างได้

4. แม้จะมีข้อมูลอนาคตมากพอก็อาจเปลี่ยนไม่ได้ ทั้งนี้เพราะข้อมูลในอนาคตมีสิทธิเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา จึงยากที่ครูจะสอนให้แน่นอนและชัดเจนได้

5. ความแน่นอนคือความไม่แน่นอน เห็นได้ชัดว่าในอนาคตสิ่งที่จะเกิดขึ้นและพูดได้คือ “ความไม่แน่นอน” ด้วยเหตุนี้จึงเป็นความไม่แน่นอนจึงเป็น “ความแน่นอน” ที่เราคงจะหลีกเลี่ยงไม่ได้

ส่วนที่ 5 ท้ายที่สุดต้องสอนเพื่อให้ผู้เรียนสอนตนเองได้ต่อไป

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าไม่ว่าจะเป็นภูมิภาคใดล้วนแต่จะมีการเปลี่ยนแปลงมาก เปลี่ยนแปลงเร็ว และเปลี่ยนแปลงอย่างคาดไม่ถึงเสมอ ยิ่ง ASEAN เองด้วยแล้วการรวมเข้าเป็นกลุ่มประเทศเดียวกันยิ่งทำให้การเปลี่ยนแปลงเร็วขึ้นอีก เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกินแก่การคาดเดา การสอนของครูในอนาคตจึงไม่อาจกำหนดทิศทางที่ชัดเจนตามที่ครูคาดหวังได้ ทางออกที่ดีที่สุดในทัศนะของผู้เขียนคือ

การสอนให้ผู้เรียนสามารถสอนตนเองได้ต่อไป

การสอนให้ผู้เรียนสามารถสอนตนเองได้ต่อไปเป็นอย่างไร ผู้เขียนขอเริ่มต้นด้วยการทำความเข้าใจก่อนว่าเมื่อเราสอนเด็กเราสอนอย่างไร ซึ่งคงไม่พ้นกิจกรรม 7 อย่างในตารางข้างล่างนี้

สถิติวิธี (Seven Processes) ของการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสอนตนเองได้ต่อไป

การสอนของครูตามแบบเดิมที่ ครูจัดการให้	เมื่อผู้เรียนสอนตนเอง	บทบาทของครูในการสอนให้ ผู้เรียนสอนตนเอง
1) ครูกำหนดจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียน	1) ผู้เรียนกำหนดจุดมุ่งหมายได้ด้วยตนเอง	1) สอนให้ผู้เรียนกำหนดจุดมุ่งหมายได้ด้วยตนเอง
2) ครูหาความรู้ให้ผู้เรียน	2) ผู้เรียนหาความรู้ได้ด้วยตนเอง	2) สอนให้เขาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง
3) ครูคัดกรองความรู้ให้ผู้เรียน	3) ผู้เรียนสามารถคัดกรองความรู้ได้ด้วยตนเอง	3) สอนให้ผู้เรียนเลือกและคัดกรองความรู้ได้ด้วยตนเอง
4) ครูสอน / บอกผู้เรียนอย่างเป็นระบบและเข้าใจง่าย	4) ผู้เรียนสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	4) สอนให้ผู้เรียนสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง
5) ครูวิเคราะห์ความรู้ที่ได้มาให้คุณเป็นตัวอย่าง	5) ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	5) สอนให้ผู้เรียนตกผลึกความรู้ได้ด้วยตนเอง
6) ครูประยุกต์ใช้ความรู้ที่หามาให้เห็นชัดเจน	6) ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้ที่หามาได้ด้วยตนเอง	6) สอนให้ผู้เรียนประยุกต์ความรู้ได้ด้วยตนเอง
7) ครูประเมินผลการเรียนให้ผู้เรียนได้	7) ผู้เรียนประเมินการเรียนการสอนได้ด้วยตนเอง	7) สอนให้ผู้เรียนประเมินความรู้ได้ด้วยตนเอง

สถิติวิธี (การสอน 7 แบบ) เพื่อสอนให้ผู้เรียนสอนตนเองได้ต่อไปจึงประกอบไปด้วย

1. สอนให้เขากำหนดจุดมุ่งหมายได้เอง ให้รู้ว่าจะเรียนไปเพื่ออะไร
2. สอนให้เขาหาความรู้ได้เอง ว่าควรหาที่ไหนอย่างไร
3. สอนให้เขาคัดกรองความรู้ได้เอง ด้วยเหตุผล ข้อมูล หลักการต่างๆ
4. สอนให้เขาสรุปองค์ความรู้ได้เองด้วยการสอนขั้นตอนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการสรุปองค์ความรู้
5. สอนให้เขาตกผลึกในความรู้นั้นด้วยการให้เขาได้เข้าใจการวิเคราะห์ตีความและการประเมิน
6. สอนให้เขาประยุกต์ความรู้เป็น รู้ว่าจะนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร
7. สอนให้เขาประเมินการสอนได้ด้วยวิธีการและขั้นตอนต่างๆ ตามหลักการประเมินทักษะการสอนทั้ง 7 ประการนี้เป็นสิ่งที่ครูผู้สอนในอนาคตไม่ว่าจะสอนในระดับพื้นฐานหรือระดับอุดมศึกษาจะต้องพัฒนาขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

บรรณานุกรม

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2557). เพื่อความเป็นผู้นำของการครุศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครู
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต